

Ida Kivikari

**”MÄ HALUAISIN, ETTÄ MUT MUISTETAAN AITONA
JÄTKÄNÄ”: RIKOKSISTA TUOMITTUJEN IHMISTEN
IDENTITEETIN RAKENTAMINEN PODCASTEISSA**

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2025

TIIVISTELMÄ

Ida Kivikari: "Mä haluaisin, että mut muistetaan aitona jätkänä": Rikoksista tuomittujen ihmisten identiteetin rakentaminen podcasteissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen kandidaattiohjelma
Toukokuu 2025

Tässä tutkielmassa tarkastelen kertomuksen analyysin keinoin rikoksista tuomittujen henkilöiden identiteetin rakentamista median kontekstissa. Tutkimuskysymykseni on: "Miten rikoksista tuomitut ihmiset rakentavat identiteettiään podcast-ohjelmissa?" Keskeinen käsite tutkielmassa on identiteetti, jonka määritän sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaa hyödyntäen sosiaalisesti konstruktiiviseksi, jota rakennetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa yhdessä muiden ihmisten kanssa. Aineistonani on puolestaan kaksi podcast-jaksoa. Toinen jaksoista on podcast-ohjelmasta nimeltä "Keisari Aarnio Talk Show", jossa juontajana toimii Riku Rantala ja hänen vieraanaan on entinen Helsingin huumepoliisin päällikkö Jari Aarnio. Toinen käsittelemäni jakso on ohjelmasta "Aki Linnanahde Talk Show", jossa juontajan ja haastattelijan roolissa toimii Aki Linnanahde ja hänen vieraanaan on entisenä rikollispomona tunnettu Mika "Immu" Ilmén. Nämä jaksot valikoituivat aineistoksi, koska ne ovat kaikille saatavana suoratoistopalveluissa ja niissä on haastateltavan roolissa Suomessa tunnetut henkilöt.

Tein aineistosta kertomuksen analyysin käyttämällä Michael Bambergin asemointiteoriaa, jonka avulla identiteettejä voidaan tutkia tilanteen mukaan muuttuvina. Asemointiteorian perusoletuksena on, että ihmiset sekä ottavat erilaisia asemointeja, että antavat niitä toisilleen jatkuvasti vuorovaikutuksessa. Tutkielman tuloksista voidaan nähdä, että rikoksista tuomittujen ihmisten henkilökohtaiset, julkiset identiteetit voivat muodostua erilaisilla tavoilla. Jari Aarnion asemoinnit haastattelussa muodostuivat esimerkiksi poliisipäällikön ja vangin identiteeteistä, sekä suhteesta suomalaiseen mediaan. Mika Ilménin haastattelussa asemoinneista keskeisimpänä näyttäytyi asemoituminen tarinan, eli menneiden tapahtumien tasolla rikolliseksi ja tästä identiteetistä irrottautuminen vuorovaikutuksessa haastattelun hetkellä. Molempien haastatteluiden asemointeja yhdisti tietämys rikosmaailmasta ja oman identiteetin neuvottelemisen rikollisuuden näkökulmasta.

Avainsanat: Asemointi, rikollisuus, identiteetti

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimi ja versio:

Käyttötarkoitus: [Kuvaa tähän yksityiskohtaisesti, mihin tarkoitukseen ja miten tekoälyä on sovellettu opinnäytteeseen tutkielmaprosessin aikana.]

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on tutkielmaprosessin aikana käytetty.]

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien tekoälyllä tuotetut osat, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkielman viitekehys	2
	2.1 Jari Aarnio ja Mika Ilmén	2
	2.2 Podcastit	3
	2.3 Talk show-ohjelmat	3
	2.4 Tutkimus identiteetin rakentamisesta median kontekstissa	4
	2.5 Michael Bambergin asemoinnin teorian käyttömahdollisuudet	5
3	Tutkimusasetelma	6
	3.1 Tutkimuskysymys	6
	3.2 Identiteetin määritelmä	6
	3.3 Asemointi teoriana ja menetelmänä	7
	3.4 Aineiston esittely	9
	3.5 Tutkimusetiikka	10
4	Tulokset	12
	4.1 Jari Aarnio	12
	4.2 Mika ”Immu” Ilmén	21
5	Johtopäätökset	29
	5.2 Pohdintaa tuloksista	29
	5.2 Tutkielman rajoitteet ja jatkotutkimus	31
	Lähteet	32

1 Johdanto

Tämän tutkielman tavoitteena on tuoda esille tietoa siitä, miten rikoksista tuomitut henkilöt tuottavat identiteettejään ollessaan haastateltavina podcast-ohjelmissa. Sosiologi Richard Jenkins (2014, 26) toteaa, että itsensä ja muiden ihmisten identifioiminen on tärkeää, koska sen avulla ihmiset erottelevat itsensä ja toiset ihmiset yksilöinä ja kollektiivisesti. Identifioiminen on sosiaalinen prosessi, joka luo pohjan inhimillisen maailman järjestykselle ja toiminnalle: tiedämme, kuka kukin on ja pystymme toimimaan sen avulla. Toisaalta ihmiset myös rakentavat todellisuutta käyttäytyessään sellaisilla tavoilla, jotka olettavat erilaisten identiteettikategorioiden olemassaolon (em. 26).

Identiteettien tutkimistakin voidaan pitää tärkeänä juuri näistä syistä: identiteetit ovat keskeisiä sosiaaliselle toiminnalle ja identiteettien oletettu olemassaolo rakentaa todellisuuttamme. Lisäksi rikoksista tuomittujen henkilöiden tapoja rakentaa identiteettiään median kontekstissa on tutkittu kansainvälisesti melko vähän ja suomen kielellä tutkimusta ei ole tehty lainkaan. Pysin omalla tutkielmallani tuomaan aiheesta lisätietoa ja uskon, että se voi motivoida lukijaa kiinnostumaan aiheesta.

Tutkin näitä vuorovaikutuksellisesti tuotettuja identiteettejä kertomuksen analyysin avulla. Hyödynnän Michael Bambergin kehittämää kerronnallisen asemoinnin teoriaa, joka mahdollistaa kerronnallisen identiteetin empiirisen analyysin (Hyvärinen, Hatavara & Rautajoki 2019, 1). Aineistonani käytän kahta erillistä podcast-jaksoa kahdesta podcast-ohjelmasta. Toisessa jaksossa vieraana on entinen poliisipäällikkö Jari Aarnio ja toisessa entinen moottoripyöräkerholainen Mika ”Immu” Ilmén. Tutkielmani keskittyy näiden kahden haastateltavan identiteetin rakentamiseen, mutta analyysissäni kiinnitän jonkin verran huomiota myös siihen, millaisia asemoiteja heidän haastattelijansa ottavat itselleen tai antavat näille henkilöille. Olen kokenut tarpeelliseksi ottaa myös haastattelijoiden tekemät asemoinnit huomioon, koska ne voivat luoda pohjaa niille asemoinneille, joita haastateltavat keskustelussa ottavat itselleen.

Käsittelen johdannon jälkeen tutkielman viitekehyksen, eli sen, mitä aiheesta tiedetään jo valmiiksi ja millaisesta ilmiöstä on kyse. Kolmannessa sisältökappaleessa esittelen tutkimusasetelman, joka pitää sisällään tutkimuskysymyksen, keskeisten käsitteiden

määritelmät, asemoinnin ja aineiston esittelyn, sekä tutkimusetiikan käsittelyn. Neljännessä kappaleessa puolestaan esittelen tutkielmani tuloksia ja viimeisessä kappaleessa käsittelen johtopäätöksiä, tuloksien pohdintaa sekä tutkielman mahdollisia rajoitteita ja jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2 Tutkielman viitekehys

Tässä luvussa esittelen tutkielmassani tarkasteltava ilmiötä. Kerron tutkittavien henkilöiden taustoista, sekä esittelen podcastien ja talk show-ohjelmien merkitykset, jotta aineiston konteksti olisi selkeä. Lisäksi käsittelen sitä, miten identiteetin rakentamista on tukittu median ympäristöissä ja miten Michael Bambergin kerronnallisen asemoinnin analyysia on käytetty tutkimuksessa.

2.1 Jari Aarnio ja Mika Ilmén

Koen tarpeelliseksi käydä läpi Aarnion ja Ilménin taustoja, jotta analyysi saa kontekstia. Jari Aarnio on entinen Helsingin huume poliisin päällikkö, joka tuomittiin vuonna 2016 Helsingin käräjäoikeudessa 10 vuoden ehdottomaan vankeuteen törkeistä huumausainerikoksista ja virkarikoksista (Ilta-Sanomat 29.12.2016 & Suomen Kuvalehti 4.7.2019). Aarnion oikeudenkäyntiä seurattiin suomalaisessa mediassa laaja-alaisesti ja tiiviisti. Tapauksen laajuudesta kertoo myös se, että Aarnioon liittyvästä tapahtumaketjusta on kirjoitettu Susanna Reinbothin ja Minna Passin toimesta Keisari Aarnio -niminen kirja, jonka pohjalta tehtiin myös fiktiivinen televisiosarja.

Mika "Immu" Ilmén tuomittiin vuonna 2014 Helsingin hovioikeudessa 10 vuoden vankeuteen törkeästä huumausainerikoksesta (Ilta-Sanomat 9.4.2014). Nykypäivänä Ilmén tunnetaan hänen elämäkertakirjoistaan, Youtube -videoista, televisiotuotannoista ja sosiaalisen median kanavista (Bazar Kustannus). Ilménillä on videopalvelu Youtube:ssa yli 100 000 tilaajaa ja hänen tuottamansa videot keskittyvät suurelta osin rikollisuuteen kriittisestä näkökulmasta. "KrimisArkisto: Keijo Vilhunen" -nimisen videon kuvauksessa esimerkiksi lukee, että Ilmén ei ihannoisi rikollista maailmaa, vaan haluaa tuoda dokumentin avulla esille sitä, että rikollinen elämä ei ole kannattavaa.

2.2 Podcastit

Podcasteja voidaan pitää suhteellisen uutena ilmiönä, sillä Ben Hammersley keksi termin ”podcastaaminen” vuonna 2004. Podcastien kuuntelun ja tuottamisen suosioon nousua 2010-luvun lopulla selittää esimerkiksi se, että älypuhelimet ovat tehneet ohjelmien kuuntelusta ja tilaamisesta vaivatonta. Podcast-ilmiön kasvaminen ja leviäminen lisää keskustelua siitä, miten podcast voidaan määritellä. (McGregor, 2022.) Podcasteja yleensä kuitenkin yhdistää ainakin digitaalinen audiomuoto ja se, että ne sisältävät puhetta, monologisesti tai useamman henkilön toimesta.

Podcasteja on jonkin verran käytetty aineistona tutkimuksessa ja opinnäytetoissa. Tutkimusta identiteetin rakentamisesta nimenomaan podcastissa löytyi melko vähäisesti, mutta esimerkiksi Maxwell Modell (2025, 581) on tehnyt tutkimusta poliitikkojen identiteetin rakentamisesta podcastissa. Modellin analyysi esittää, että tutkimuksessa aineistona ollut podcast tarjoaisi poliitikoille diskursiivisen kontekstin heidän henkilökohtaisen identiteettien rakentamiseen ja esittämiseen. Podcastin vapaamuotoisuus tarjoaa podcastin juontajalle ja hänen kanssaan keskustelevalle poliitikoille mahdollisuuden tuoda esiin poliitikkojen persoonallisuuteen liittyviä kuuntelijalle uusia puolia, jotka eivät liity politiikkaan. Myös McGregor (2022) toteaa, että podcastaajat eivät yleensä ole yhtä muodollisia puheessaan kuin esimerkiksi radiojuontajat. Podcasteja voisi tämän perusteella pitää hyvinä alustoina identiteettien tutkimiseen median kontekstissa, sillä podcasteissa puhujilla on moniin muihin median muotoihin verrattuna vapaampi tila ilmaista itseään ja ajatuksiaan.

2.3 Talk show-ohjelmat

Aineistonani käyttämät podcast-jaksot ovat osa ohjelmia, joiden nimissä mainitaan ”talk show.” Talk show eli keskusteluohjelma voidaan määrittää tv- tai radiolähetyksenä, jossa yksi tai useampi henkilö keskustelee erilaisista aiheista juontajan johdolla. Keskusteluohjelmat yleensä rakentuvat haastatteluista ja luonnollisesta keskustelusta, mutta ne voivat sisältää myös muunlaisia ohjelmanumeroita. Myös tutkijat ovat olleet aina vain kiinnostuneempia keskusteluohjelmista, sillä ne ovat tarjonneet kiinnostavia näkemyksiä yhteiskunnasta. (Vallet, Essid, Carrive & Richard, 2012.) Identiteettien rakentumista keskusteluohjelmissa on puolestaan tutkittu suomalaisessa kontekstissa

erityisesti opinnäytetöissä ja kansainvälisesti aihetta on tutkittu laajemminkin. Monissa tutkimuksissa on paneuduttu erityisesti suurempien jäsenkategorioiden, kuten kansallisuuden, identiteettien tutkimiseen.

Televisiokeskustelua suomalaisessa ja saksalaisessa kontekstissa tutkineet Nuolijärvi ja Tiittula (2000, 88) puolestaan toteavat, että talk show -ohjelma on vaikeasti määriteltävissä sen monimuotoisuuden takia. Määrittelemistä tekee haastavaksi myös se, että talk show -ohjelmien muotojen rajat ovat melko häilyviä verrattuina muihin keskusteluohjelmiin. Nuolijärvi ja Tiittula (2000, 80, 85) esittävät television puheohjelmien kuvausten perusteella, että ohjelmia ei yleensä luonnehdita nimellä ”haastattelu”, vaikka suuri osa ohjelman rakenteesta olisikin muodossa kysymys–vastaus. Tämä voi osaltaan kertoa siitä, että puheohjelmien nimet tai luonnehdinnat eivät välttämättä johdonmukaisesti vastaa sitä kategoriaa, mihin ohjelman sisältö lopulta sijoittuu. Poliittisissa haastatteluissa toimittajalla on rooli, jossa toimittaja voi esittää provosoivia kysymyksiä tuomatta itse omaa kantaansa millään tavalla esille. Talk show -ohjelma eroaa tästä siten, että juontaja on ennemminkin tasa-arvoinen keskustelija vieraaseensa verrattuna ja hän voi keskustelussa tuoda esille enemmän ajatuksiaan (em. 83–85).

2.4 Tutkimus identiteetin rakentamisesta median kontekstissa

Erilaisten sosiaalisten ryhmien ja yksilöiden tapaa rakentaa identiteettiään varsinkin sosiaalisessa mediassa on tutkittu laajasti (Esim. Lennox, Emslie, Sweeting & Lyons 2018). Rakentamisen tapoja on analysoitu erityisesti erilaisten jäsenkategorioiden, kuten sukupuolen, etnisen taustan tai sosiaalisen luokan näkökulmista.

Rikoksista tuomittujen ihmisten tapoja konstruoida omaa identiteettiään mediassa on tutkittu ilmeisen vähän. Tutkimus aiheeseen liittyen on keskittynyt siihen, miten rikollisia, rikosten uhreja ja rikosoikeudellista prosessia esitetään populaarikulttuurissa tai uutismediassa. Esimerkiksi Yvonne Jewkesin (2011) mediaa ja rikollisuutta käsittelevän kirjan hallitsevana teemana on nykyaikaisen median tapa käsitellä asioita vain binäärisinä vastakohtina, polarisoiden julkisia reaktioita rikollisiin ja rikosten uhreihin. Jewkesin mukaan tämä vahvistaa käsityksiä ”itsestä” ja ”toisesta” sekä lisää identiteettien muodostumista yksilön ”sisäpiiriläisen” tai ”ulkopuolisen” aseman perusteella. (Em. 18.) Jewkes näkee, että esimerkiksi rikoksia tekevät tai rikosten uhreina olevat

lapset voidaan median toimesta sijoittaa viattomuuden ja pahuuden jatkumolle, mikä yksilöi heidät haavoittuvaisiksi tai sairaiksi, eikä tällöin tarvitse kyseenalaistaa olemassa olevia sosiaalisia rakenteita (em. 144).

2.5 Michael Bambergin asemoinnin teorian käyttömahdollisuudet

Michael Bambergin kerronnallisen asemoinnin teoriaa on käytetty erilaisissa konteksteissa. Anu Järvensivu ja Monika E. von Bonsdorff (2022, 221) käyttävät asemoinnin analyysia tutkiakseen ja etsiäkseen positiivisempia narratiiveja liittyen yksilön loppuvaiheen työuraan. Heidän tarkoituksenaan on analyysia käyttämällä löytää vallassa olevia diskursseja liittyen pian eläkkeelle siirtyviin yrittäjiin. He käyttävät menetelmää löytääkseen vallassa olevia diskursseja ja analysoidakseen sitä, miten uransa loppuvaiheessa olevat yrittäjät asemoivat itseään ja miten muut asemoivat heitä suhteessa näihin vallassa oleviin diskursseihin. (Em. 223–224.) Behzad Mansouri (2021, 1–2) käyttää Bambergin asemoinnin teoriaa analysoidakseen sitä, miten kaksi iranilaista englannin kielen opettajaa rakentavat ja neuvottelevat ammatillista identiteettiään työpaikallaan, jossa he altistuvat sekä suorille, että epäsuorille opettajia kategorisoiville menettelytavoille, jotka liittyvät kielten opetukseen.

Edellä mainitut tutkimukset viittaavat asemointiteorian hyödyllisyyteen identiteettejä tutkittaessa. Hyvärinen, Hatavara ja Rautajoki (2019, 37) esittävät asemointiteorian vahvuudeksi sen, että se tuo identiteettien tilanteisen tekemisen, todentamisen ja muuntelun osaksi empiiristä analyysia, eikä jätä sitä pelkäksi yleiseksi puheeksi ja olettukseksi. Heidän mukaansa asemointiteoria mahdollistaa myös identiteettien vaihtelevuuden ja pirstaleisen luonteen tarkastelun ilman, että ne olisivat vastakohta jatkuvuuden rakentamiselle. Näin voidaan ajatella, että identiteetit rakentuvat ja muuttuvat nopealla sykkeellä, vuorovaikutuksen osasta toiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että identiteetti ei voi olla yhtenäinen kokonaisuus, josta ei voi saada otetta. Hyvärinen, Hatavara ja Rautajoki (2019, 41) toteavatkin yhteenvetonaan, että asemointiteorian avulla identiteettiä ei nähdä yhtenäisenä ja staattisena, mutta toisaalta siinä ei myöskään pitäydytä postmodernissa ajatuksessa siitä, että identiteetti on loputtoman pirstaleinen.

3 Tutkimusasetelma

3.1 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymykseni on seuraava: Miten rikoksista tuomitut ihmiset rakentavat identiteettiään podcast-ohjelmissa? Tavoitteenani on kysymyksen mukaisesti tutkia sitä, millaisia identiteettejä rikoksista tuomitut ihmiset tuottavat ollessaan haastateltavina talk show- muotoisissa podcasteissa. Analyysini suuntautuu identiteettiin, jota tutkittavat tuottavat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa yhdessä podcastien juontajien ja kuulelijoiden kanssa.

3.2 Identiteetin määritelmä

Tutkielmassani määrittelen identiteetin sosiaalisesti konstruktioksi, joka ilmentää jäsenyyksiä yhdessä tai useammassa ihmisten muodostamassa sosiaalisessa ryhmässä tai kategoriassa. Kielen ja kommunikaation avulla ihmiset saavat merkittäviä ja mahdollisesti ratkaisevia kriteerejä siihen, miten ryhmän jäsenet määrittelevät oman ryhmänsä identiteettiä ja miten muut määrittävät heidän identiteettiään. Kielellisen vuorovaikutuksen avulla voidaan tuottaa kansallista identiteettiä, sukupuoli-identiteettiä sekä esimerkiksi ammatillista tai yhteiskuntaluokkaan liittyvää identiteettiä. (Kroskryty 2000, 111.)

Vaikka identiteetin voidaan ymmärtää olevan olemassa myös yksilön sisäisessä maailmassa, keskityn työssäni siihen, miten identiteetti tulee näkyväksi sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja erityisesti puheen tasolla. Mary Bucholtz ja Kira Hall (2005, 598–599) esittävät, että identiteettejä rakennetaan erilaisten, usein päällekkäistenkin, aspektien kautta, jotka liittyvät itsen ja muiden väliseen suhteeseen. Heidän mukaansa identiteetit eivät koskaan ole riippumattomia ja itsenäisiä, vaan ne saavat sosiaalisen merkityksen suhteessa muihin sosiaalisiin tekijöihin ja identiteetteihin. Identiteetit muotoutuvat vuorovaikutuksessa hetkestä toiseen ja ne ilmenevät väliaikaisten roolien kautta, joita keskusteluun osallistujat ottavat itselleen (em. 591). Bucholtz ja Hall (2005, 591) käyttävät näistä väliaikaisista rooleista myös käsitettä *position*, joka voidaan rinnastaa tutkielmassani käytettävään ”aseman” käsitteeseen.

Tämän identiteettimääritelmän voidaan käsittää olevan osa laajempaa sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaa. Etsiessäni tarkempaa määritelmää sosiaaliselle konstruktionismille, huomasin sen olevankin melko laaja käsite. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmia yhdistää kuitenkin yksi tai useampi näistä perusolettamuksista: kriittinen suhtautuminen itsestään selvänä pidettyä tietoa kohtaan, historian ja kulttuurin vaikutus maailman ymmärtämiseen, tiedon ylläpitäminen sosiaalisten prosessien avulla ja se, että tieto ja sosiaalinen toiminta liittyvät toisiinsa. (Burr, 2003, 2–5.) Tutkielmassani keskityn identiteetin rakentamiseen sen perusoletuksen näkökulmasta, että tietoa identiteetistä ylläpidetään ja saadaan sosiaalisten prosessien ja vuorovaikutuksen kautta. Muiden perusolettamusten kautta identiteetin rakentamisen tarkastelussa voi ottaa huomioon myös esimerkiksi sen, että historia ja kulttuuri vaikuttavat siihen, miten identiteetin käsite tai yksilön ”itseys” ymmärretään. Koska identiteetti on käsitteenä melko abstrakti, sen merkitys voi muuttua helposti ajallisesti ja paikallisesti.

3.3 Asemointi teoriana ja menetelmänä

Käytän tutkimusmenetelmänä kertomuksen analyysia ja tarkemmin Michael Bambergin (1997, 2004b) asemoinnin analyysin mallia, jossa asemointia tapahtuu tarinan, vuorovaikutuksen sekä identiteetin ja normatiivisten diskurssien tasolla. Bambergin mukaan ensimmäisellä analyysin tasolla keskitytään siihen, miten hahmot asemoidaan suhteessa toisiinsa tarinan tasolla kerrotuissa tapahtumissa. Toisella tasolla puolestaan keskitytään siihen, miten kertoja asemoi itseään suhteessa yleisönsä, kuuntelijansa tai keskustelukumppaniinsa vuorovaikutuksellisesti tarinan kerronnan hetkellä. Kolmannella analyysin tasolla päästään tutkimaan niitä asemointeja, joita kertoja ottaa suhteessa omaan itseensä, sekä normatiivisiin diskursseihin. (Bamberg 1997, 337 & Bamberg 2004b, 340–347.) Kolmannella tasolla kertoja luo käsitystä itsestään puhumalla muista tarinallisessa ulottuvuudessa ja puhumalla muille tässä hetkessä. Kertajat ylittävät vuorovaikutuksen ja tarinan tason, jolloin myös ensimmäisen ja toisen kerronnan tason analysointi progressiivisesti johtaa erittelyyn siitä, miten puhujat hyödyntävät diskursseja ja asemoivat itseään suhteessa näihin diskursseihin muodostaessaan käsitystä jatkuvasta identiteetistä. (Bamberg 2004b, 336.) Bamberg toteaa tähän liittyen, että mahdolliset vastaukset kysymykseen ”kuka minä olen?” voivat vaihdella kontekstista toiseen: kertomuksen analyysi voi päteä julkista haastattelua analysoitaessa, mutta ei välttämättä esimerkiksi yksityisessä keskustelussa. (Bamberg 1997,

337.) Hyvärinen, Hatavara ja Rautajoki (2019, 8) ovat Bambergiin viitaten määrittäneet suomen kielellä kolmannen tason osoittavan pysyvämpiä itsemäärittäyksiä ja sovellan itse tätä määritelmää analyysissani.

Asemointi on kertomuksen analyysissa käytettävä työkalu. Hyvärinen, Hatavara ja Rautajoki (2019, 1) toteavat, että Michael Bambergin kerronnallisen asemoinnin teoria on yksi tärkeimmistä avauksista suullisesti esitettyjen kertomusten tutkimuksessa. Heidän mukaansa Bambergin asemoinnin teorian avulla kerronnallisen identiteetin ja itseyden vaihteluita pystytään kirjaamaan tarkasti. Tämän vaihteluiden huomioimisen ja kirjaamisen pohjalta voidaan puolestaan tehdä empiiristä analyysia (em. 1). Davies ja Harré (1990) määrittelevät asemoinnin diskursiiviseksi prosessiksi, jossa toimijat paikannetaan keskusteluissa havaittavasti ja subjektiivisesti johdonmukaisiksi osallistujiksi yhdessä tuotetuissa tarinalinjoissa. Bamberg (1997, 336) jatkaa, että ihmiset positioivat, eli asemoivat itseään suhteessa toisiinsa tavoilla, joihin on perinteisesti viitattu rooleina.

Bamberg korostaa, että ihmiset "tuottavat" toisiaan ja itseään tilannekohtaisesti sosiaalisina olentoina. Davies ja Harré (1990) ehdottavat, että asemoinnin konsepti auttaa keskittymään sosiaalisten kohtaamisten vaihtelevuuteen, kun taas sosiaalipsykologiasta tunnetun rooli-käsitteen käyttäminen suuntaa keskittymisen pysyvyyteen, muodollisuuteen ja rituaalinomaisuuteen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Asemointiteorian tavoitteena on tarkemmin määritellä niitä mekanismeja, joiden kautta kielelliset ja sosiaaliset prosessit konkretisoituvat ja tulevat havainnoitaviksi asioiksi, jotka selittyvät toisille identiteetteinä (De Fina & Schiffrin & Bamberg, 2006). Michael Bambergin (2004a, 153) mukaan asemoinnin analyysissa on kyse siitä, että toimijat aktiivisesti rakentavat tilanteellisia asemiaan sen sijasta, että he vain yksinkertaisesti toteuttaisivat ennalta määriteltyjä identiteettejään. Rakentamisen prosessissa sekä normatiiviset diskurssit, että yksilöiden käsitys itsestä tulevat olemassa oleviksi.

3.4 Aineiston esittely

Aineistona käytän tässä tutkielmassa kahta podcast-jaksoa, jotka ovat osa kahta erillistä ohjelmaa. Toinen jaksoista on ”Keisari Aarnio Talk Show” -nimisen ohjelman ensimmäinen jakso. Ohjelmassa juontajan ja haastattelijan roolissa toimii toimittaja ja televisiokasvo Riku Rantala. Hänen vieraanaan jaksossa on puolestaan Helsingin huumepoliisin entinen päällikkö Jari Aarnio. Podcast-ohjelma on ilmaiseksi kuunneltavissa suoratoistapalvelu Suplassa, joka on keskittynyt audiosisältöihin. Toinen käyttämäni jakso on ohjelmasta ”Aki Linnanahde Talk Show”, jossa nimensä mukaisesti juontajana on toimittaja ja juontaja Aki Linnanahde. Kyseessä on podcastin 38. jakso, jossa vieraana on Mika ”Immu” Ilmén. Kyseinen jakso löytyy niin ikään ilmaisena audioon perustuvassa Spotify-suoratoistopalvelussa. Kävin läpi Jari Aarnion ja Mika Ilménin taustoja tarkemmin luvussa 2.1.

Luvuissa 2.2 ja 2.3 käsittelin podcastin ja talk show- ohjelman määritelmiä. Podcast-ohjelmien nimissä mainitaan ”talk show” ja molempien ohjelmien kuvauksissa myös kerrotaan, että ne ovat keskusteluohjelmia. Nuolijärven ja Tiittulan (2000, 83–85) määrittelivät talk show -ohjelman roolitusta niin, että juontaja voi usein olla vieraansa kanssa samanvertainen keskustelukumppani. Tämä määritelmä sopii hyvin jaksosten kuvaamiseksi, sillä juontajien puheenvuorot muodostuvat kysymysten lisäksi heidän omista ajatuksistaan tai kommentistaan vieraana olevien ihmisten puheenvuoroihin. Molemmissa jaksoissa juontaja esittää haastattelun kaltaisesti vieraanaan olevalle henkilölle kysymyksiä, joihin nämä vastaavat. Jaksot eivät kuitenkaan puhtaasti muodostu kysymys-vastaus-sekvensseistä, joten niitä ei voi varsinaisesti pitää haastatteluina. Riku Rantala kuitenkin esimerkiksi viittaa jaksossa hänen ja Aarnion välillä käytävään keskusteluun ”haastatteluna”. Tämä linkittyy myös Nuolijärven ja Tiittulan (2000, 80–85) havaintoon siitä, että puheohjelmien nimet ja kuvailut voivat erota siitä, mihin kategoriaan ohjelman sisällön voisi esimerkiksi mediatutkimuksen näkökulmasta liittää. Käytän myös itse tässä tutkielmassa jossain tilanteissa käydyistä keskusteluista sanaa ”haastattelu” selkeyden vuoksi.

Olen valinnut juuri nämä podcast-jaksot aineistoksi, sillä Jari Aarnio ja Mika Ilmén ovat molemmat Suomen mittakaavassa tunnettuja henkilöitä, ja he ovat olleet esillä mediassa. Lisäksi jaksoissa Aarnio ja Ilmén pääsevät avoimesti kertomaan omista ajatuksistaan ja itsestään, mikä edesauttaa identiteettien rakentamisen tutkimista median kontekstissa. Jaksot sopivat aineistoksi myös siitä käytännön syystä, että ne löytyvät suoratoistopalveluista ilmaiseksi ja siten ne ovat jokaisen saatavilla ja kuunneltavissa.

Keskustelut olen itse litteroinut luettavaan muotoon tähän tutkielmaan. Litteroinneista on huomioitava se, että niistä jää monia suulliselle vuorovaikutukselle olennaisina pidettäviä asioita pois, kuten äänensävyt, erilaiset painotukset tai tauot. Tutkielmassani kuitenkin keskityn vain siihen, miten identiteettiä rakennetaan asemointien kautta sanallisesti ja lauseita muodostamalla. Olen valinnut molemmista jaksoista sellaisia osioita, joissa oman tulkintani mukaan on eniten havaittavissa kertomuksellisen identiteetin rakentamiseen liittyvää asemointia. Olen esimerkiksi jättänyt sellaisia osioita tulokista pois, joissa keskustelun aiheena ei ole vieras itse tai häneen suoraan liittyvät asiat.

3.5 Tutkimusetiikka

Käytän aineistonani suoratoistopalveluissa julkaistuja podcast-jaksoja, jotka voidaan luokitella luonnolliseksi aineistoksi. Luonnollisella aineistolla tarkoitetaan sellaista tutkittavaa aineistoa, joka on syntynyt ilman, että tutkijalla on ollut vaikutusta siihen (Vuori, 2021). Tässä tapauksessa itse tutkielman tekijänä en ole ollut myötävaikuttamassa aineiston syntymiseen, eikä podcasteja tietävästi ole tuotettu tutkimustarkoituksessa. Yleisten eettisten periaatteiden mukaan tutkimuksessa on kunnioitettava tutittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä ja oikeuksia. Tutkimusta tehdessä tulee ottaa huomioon myös se, että tutkittaville ei aiheudu tutkimuksesta merkittävää haittaa, vahinkoja tai riskejä. (Vuori, 2021).

Tutkielmaa tehdessä olen kiinnittänyt huomiota näihin eettisiin periaatteisiin esimerkiksi siten, että olen analyysia tehdessä ja aineistossa esiintyvistä henkilöistä puhuttaessa pyrkinyt tietynlaiseen ulosantiin. Koen, että kunnioittava ja objektiivinen näkökulma tämänkaltaisessa tutkimuksessa minimoi mahdollisuuden siihen, että tutkitta-

ville koituisi tutkimuksesta vahinkoa tai haittaa. Podcast-jaksot ovat myös julkaistu suoratoistopalveluissa ilmaisina ja ne ovat siten kenen tahansa kuunneltavissa. Tämän perusteella voi tehdä oletuksen, että tutkittavat olleet tietoisia siitä, että heidän kertomansa tiedot päätyvät mahdollisesti hyvin laajan yleisön tietoon. Jaksot ovat saatavilla Suplasta ja Spotifysta niin, että niiden kuuntelemiseksi ei tarvitse luoda käyttäjätunnusta. Tämä ominaisuus tuo esiin sen, että jaksoja ei ole tarkoitettu esimerkiksi vain tietyn, pienen yhteisön kuultavaksi. Näiden seikkojen vuoksi en ole kokenut tarpeelliseksi kysyä tutkittavilta lupaa tutkimuksen tekemiseen. Huomionarvoista on myös se, että tutkittavat ovat julkisuuden henkilöitä ja siten voidaan olettaa laajan yleisön olevan kiinnostunut heidän tuottamastaan sisällöstä.

4 Tulokset

Tässä luvussa käsittelen analyysini tuloksia. Luvussa 4.1. käsittelen Jari Aarnion haastattelusta esiin nousseita asemoiteja ja luvussa 4.2. keskityn Mika Ilménin haastattelun asemoiteihin. Paikannan otteista asemoiteja kaikilla kolmella Michael Bambergin kerronnallisen asemoinnin analyysin tasoilla.

4.1 Jari Aarnio

Ensimmäisessä otteessa Riku Rantala ja Jari Aarnio keskustelevat suoratoistopalvelu Ruudussa vuonna 2018 ilmestyneestä tositapahtumiin perustuvasta fiktiivisestä sarjasta nimeltä ”Keisari Aarnio”, joka pohjautuu tutkivien journalistien Minna Passin ja Susanna Reinbothin saman nimiseen menestyskirjaan (Nelonen.fi). Sarjassa Kari Hietalahti esittää Jari Aarniota ja Rantala vertaa sarjassa nähtyä hahmoa oikeaan Jari Aarnioon asemoimalla hänet hahmoa puheliaammaksi henkilöksi, nostaten esille myös sen, että Aarnio antoi nimikirjoituksia päästyään vankilasta (rivit 1–3). Kommentilla Rantala vaikuttaa asemoivan tarinan tasolla Aarniota henkilöksi, joka on sarjan hahmosta poiketen näennäisesti sosiaalisesti ulospäinsuuntautunut. Aarnio asemoi itseään vuorovaikutuksen tasolla suhteessa sarjassa esitettävään hahmoon siten, että hän haluaa tehdä eron itsensä ja Hietalahden hahmon välillä (rivit 9–11).

Ote 1

- 1 R: ”Niin tossa fiktiosarjassahan tää Kari Hietalahden näyttelemä hahmo, hän ei
2 juurikaan puhu ... mutta sullahan juttu luistaa ja lehtitietojen mukaan sä jakelit jopa
3 nimmareita, kun sä silloin juhannuksen alla pääsit vapaaksi ... oliko tää fiktiohahmo
4 sun mielestä uskottava ja oliko Hissu Hietalahden näyttelijän työ, mitä sä ajattelet hä-
5 nen roolisuorituksestaan?”
- 6 A: ”No nää on aika vaikeita asioita ruveta tämmösen amatöörin näitä arvioimaan,
7 että mun mielestä pääpaino on siinä että on fiktiivinen sarja ja kerronnallisista syistä
8 on sitten tapahtumia muutettu ja väritetty, niin uskon että ammattilaiset osaa katsoa
9 Hietalahden näyttelemistä sillä silmällä että onko se luontevaa vai ei, mutta se, että
10 itseeni en halua tietystikään millään tavalla verrata, koska on kysymyksessä fiktiivinen
11 sarja ja siinä on ohjaajalla ja käsikirjoittajalla varmasti se taiteellinen näkökulma siihen.
12

Seuraavassa otteessa 2 Aarnio ja Rantala keskustelevat siitä, kun he tapasivat viimeksi Aarnion tultua valituksi Helsingin huume poliisin päälliköksi-

Ote 2

12 R: *”Tietyllä tavalla tässä meidän tapaamisessa nyt ympyrä sulkeutuu, nimittäin va-*
 13 *jaat 20 vuotta sitten mä nuorena rikostoimittajana haastattelin sua just silloin ku sut oli*
 14 *valittu Helsingin huume poliisin päälliköksi ja tässä sä nyt oot, kolme vuotta linnaa lain-*
 15 *voimaisesti Trevoc-jutussa ja sitten vielä alioikeudessa kymmenen vuoden tuomio ha-*
 16 *sistynnyri-jutussa, siitä tuomiostahan sä oot valittanu ja hovioikeus antaa ratkaisunsa*
 17 *tässä asiassa ens vuonna, ja vuoden poliisista tulikin korruptoitunut poliisi, miten tässä*
 18 *näin kävi?”*

19 A: *”No ensinnäkin voin sanoa, että mukava nähdä vuosien jälkeen, että se on ihan*
 20 *jees ja ehkä meidän täytyy tässä odotella vaan kaiken kaikkiaan, että aika kuluu ja että*
 21 *mikä lopputulema näiden kaikkien asioiden kanssa on ja mitkä syyt siihen kaikkeen*
 22 *on, niin, sen näyttää sitten tulevaisuus, että me ollaan vielä matkalla johonkin ja sen*
 23 *takii semmosta asiaa on vaikea arvioida.”*

24 R: *”Ehkä ympyrä sulkeutuu siis vasta myöhemmin.”*

Otteessa 2 Rantala asemoi itsensä tarinan tasolla nuoreksi rikostoimittajaksi, joka pääsi haastattelemaan Jari Aarniota tämän tultua valituksi Helsingin huume poliisin päälliköksi (rivit 13–15). Tarinassa Rantala siirtyy nykyhetkeen ja kertoo, mistä asioista Aarnio on tuomittu 20 vuoden aikana. Rantala asemoi Aarnion tarinan, mutta myös vuorovaikutuksen tasolla menestyneeksi poliisipäälliköksi, joka muuttui korruptoituneeksi poliisiksi (rivit 17–18). Kerronnallisessa muodossa Aarnio muuttuu Rantalan esittämässä tarinassa sankarista antagonistiksi. Aarnio asemoi itseään vastauksessaan toimijaksi, joka on tulevien tapahtumien, eli hovioikeuden päätöksen ”armoilla” ja toisaalta hän kieltää Rantalan tarjoaman korruptoituneen poliisin asemoinnin sanomalla, että hovioikeus ei ole tullut vielä päätökseen hänen tuomiostaan (rivit 20–24).

Ote 3

26 R: *”Jari, sun ehto tähän haastatteluun suostumiselle oli, että tätä ohjelmaa ja sun*
 27 *puhumisia ei ruveta leikkaamaan ollenkaan. Miksi sä asetit tämmösen ehdon?”*

28 A: *”No mä oon tällasta aikalailta julkista riistaa ollut vuosia nyt tässä ja tuntuu että,*
 29 *millään säännöillä jotka koskee minua, niin niillä ei ole enää mitään väliä. Ja mulla on*

30 *nyt aika ikävä kokemus valtamedian käytöksestä sen suhteen, että pyydetään haas-*
 31 *tattelua ja luvataan ja vannotaan, että asia tulee sellaisenaan ulos kuin kerrotaan ja sit*
 32 *näin ei kuitenkaan käynyt ja sen johdosta oon ajatellut että mun on turha antaa mitään*
 33 *sellaisia haastatteluja missä mun sanomisia leikataan, otetaan sanoja pois tai jätetään*
 34 *pätkiä pois, niin silloin se koko asia muuttuu. Nytkin oon tyytyväinen että tässä on täl-*
 35 *lainen mahdollisuus suotu.”*

Otteessa 3 Rantala kertoo, että ohjelma nauhoitetaan suorana ja siihen sisällytetään myös mahdolliset virheet, koska Aarnion ehto osallistumiselle oli, että ohjelmaa ei leikata millään tavalla. Rantala tiedustelee syytä Aarnion toiveelle ja Aarnio asemoi vastauksessaan itseään kerrotun tapahtuman tasolla suhteessa suomalaiseen valtamediaan siten, että median edustajat ovat menneisyydessä kohdelleet häntä epäoikeudenmukaisesti (rivit 28–29). Hän viittaa kokemukseensa valtamedian edustajien kanssa ja sanomansa perusteella hän kokee, että hänen medialle kertomansa asiat ovat julkaistu muodossa, joka ei vastaa hänen kertomaansa (rivit 30–32). Aarnion suhde mediaan näyttäytyy asemoinnin kautta kielteisenä, mutta hän ilmaisee positiivisen suhtautumisen meneillään olevaa haastattelua kohtaan vuorovaikutuksen tasolla toteamalla, että on tyytyväinen annettuun mahdollisuuteen haastattelusta, joka julkaistaan muokkamattomana (rivit 34–35). Tätä kielteistä asemaa mediaan nähden voi pitää pysyvämpanä näkemyksenä itsestä, sillä Aarnion puheenvuorossa asema näyttäytyy pitkäaikaisena käsityksenä omasta suhteesta median edustajiin, joka jatkuu haastattelun hetkessä. Tulevassa otteessa 4 Aarnio ja Rantala keskustelevat Aarnion saamasta mediahuomiosta ja hänen kiinniotostaan murhasta epäiltynä.

Ote 4

36 Rantala: *”Niin, tähän tapaukseen on kohdistunut siis valtava mediahuomio ja sä*
 37 *oot varmaankin yksi vuosikymmenen puhutuimmista suomalaisista. Ja käänteitä, nii-*
 38 *täkin on riittänyt: sut vapautettiin tosiaan tutkintavankeudesta odottamaan tätä Helsin-*
 39 *gin hovioikeuden ratkaisua juhannusviikolla ja sitten taas pidätettiin heinäkuussa pa-*
 40 *riksi päiväksi, koska sun epäillään sotkeutuneen jollakin tavalla Volkan Ünsalin mur-*
 41 *haan vuodelta 2003. Mitä tässä pidätyksessä oikein tapahtui?”*

42 Aarnio: *”Niin tässähän on tausta siis sellainen, että, joka on suuren yleisön hyvä*
 43 *tietää, että sillon 2015 kun käräjäoikeudesta vapauduin, niin seuraavana päivänä, vai*
 44 *oliko jopa samana päivänä, niin tehtiin Helsingin poliisista ilmoitus, että tässä vanhassa*

45 *murhakeississä on jotain epäselvää. Outo ajankohta sen takia, että mut oli juuri va-*
 46 *pautettu, niin siinä oli ilmeisesti sellainen toive, että tehdään tällainen niin, mut otetaan*
 47 *välittömästi uudelleen kiinni siihen asiaan epäiltynä. No, mitä nyt sitten kävi. Historia*
 48 *toisti itseään: nyt mut hovioikeus vapautti ja sit kului muutama viikko, sit ollaan tän*
 49 *saman asian takia kiinniotettuna ja pidätettynä Vantaan poliisilaitoksella, et, täs on tullu*
 50 *semmonen slogani syyttäjiltä et voiko olla sattumaa, niin ehkä mä vähän varastan sitä*
 51 *ja tota ja totean että voiko tää olla sattumaa. Mitään tekemistä sen Ünsalin murha-*
 52 *asian kanssa minulla ei ole muuta kuin, se että huume poliisi on kaikin tavoin pyrkinyt*
 53 *auttamaan väkivaltaisuuksia sen jutun selvittämisessä ja tota, niin kun, kansanedus-*
 54 *taja Tolvanen on julkisuudessa ymmärtääkseni kertonut, et vaikee keissi ja tosi hyvin*
 55 *tutkittu ja siinä ei oo mitään.”*

56 *R: ”Niin siitä elinkautisia ropisi ja kuitenkin nyt tutkinta edelleen jatkuu ja mielestäsi*
 57 *kyse on siis jonkinlaisesta mediaoperaatiosta, näin tulkitseen, mutta mennään nyt het-*
 58 *keks menneisyyteen —”*

Rantala asemoi Aarniota otteessa 4 sekä tarinan, että vuorovaikutuksen tasolla henkilöksi, johon on Suomessa kohdistunut valtava mediahuomio ja hän pohtii Aarnion olevan yksi vuosikymmenen puhutuimmista suomalaisista (rivit 36–37). Asemoinnissa Rantala tuo esille Aarnion suhdetta mediaan. Riveillä 42–43 Aarnio asemoi itseään suhteessa kuulijoihin vuorovaikutuksen tasolla niin, että hän on henkilö, jolla on tietoa asioista, joista ”suuri yleisö” ei ole tietoinen. Hän haluaa puheessaan tuoda näkemyksensä asiasta esille ja asemoi itsensä siten toimijana, joka kertoo tilanteesta totuuden. Aarnio asemoi itsensä tarinan tasolla osaksi huume poliisia ja toteaa siten olleensa mukana auttamassa tapauksen selvittämistä (rivit 51–53). Riveillä 56–57 Rantala nostaa jälleen esille Aarnion negatiiviseksi luonnehdittavaa suhdetta mediaan, jossa Rantalan mukaan Aarnio näkee median ”operoivan” Aarniota vastaan. Seuraavassa otteessa Rantala ja Aarnio keskustelevat Aarnion ajasta vankilassa.

Ote 5

59 *R: ”Siellä vankilassa poliisina olo ei kuulosta kovin kivalta, eli et tainnut olla siellä*
 60 *hierarkiassa kovin korkeella.”*

61 *A: ”No, jokainen voi kuvitella, että minkälaista on olla skoudena linnassa, että siinä*
 62 *on yksi kohde, johon voi sitten kaikki patoutumat virkamieskoneistoon purkaa, se on*
 63 *se tilanne.”*

64 R: *”Muutitsä mielipidettä vankiloista, kun sä jouduit itse sellaiseen?”*

65 A: *”Mullon tosi paljon asioita, mitä mä tiedän vankiloista, sellaista että, ehkä joskus*
66 *on sekin aika vielä, että niistä voin kertoa. Mut se ei oo nyt.”*

Otteessa 5 Rantala asemoi Aarnion tarinan tasolla vankilassa olleeksi poliisiksi ja samalla hän asemoi Aarnion toisaalta henkilöksi, joka ei ole todennäköisesti ollut vankien keskuudessa korkeassa asemassa virkamiestaustansa vuoksi (rivit 59–60). Aarnio myöntyy Rantalan tarjoamaan asemaan ja tarinan tasolla asemoi itsensä toisten vankien tunteiden purkausten kohteeksi vankilassa (rivit 61–62). Rantala kysyy Aarniolta, muuttuiko tämän mielipidevankiloista vangitsemisen jälkeen (rivi 64). Kysymyksessä näkyy Rantalan oletus siitä, että Aarniolla oli jokin ennakkonäkemyks vankiloista poliisipäällikön asemassa. Tähän voi liittää myös Rantalan antaman asemoinnin Aarniolle entisenä huumepoliisin päällikkönä, joka joutui vankilaan. Aarnio vastaa kysymykseen niin, että hän kertoo tietävänsä vankiloista paljon asioita, joista hän voisi olla halukas kertomaan myöhemmin. Kuten otteessa 4, Aarnio asemoi itsensä jälleen vuorovaikutuksen tasolla henkilöksi, jolla on paljon mahdollisesti kuulijaa kiinnostavaa tietoa.

Rantala ja Aarnio keskusteleivat seuraavassa otteessa huumetynnyrijutun yhteydessä Aarniolta löytyneestä yli puolen miljoonan euron käteisvarasta, jonka alkuperästä Aarniolla ja syyttäjällä oli erilainen näkemys. Rantala kertoo, että syyttäjä ja käräjäoikeus ovat ilmeisesti olleet sitä mieltä, että käteisvarat olisivat huumerahoja. Rantala jatkaa, että Aarnio on oikeudessa kertonut rahojen alkuperäksi Aarnion tekemän työn turvallisuuskonsulttina miljonäärille, joka on Rantalan kertomuksen mukaan ”toimittanut eliittiprostituoituja arabimaihin”. Seuraavaksi Rantala ja Aarnio kuuntelevat podcastissa huumetynnyrijutussa tuomitun Raine Sievälän kommentteja käteisvarojen yhteydestä rikokseen ja Rantala esittää Aarniolle kysymyksen kommenttien pohjalta.

Ote 6

66 R: *” – Mutta tässä Raine Sievälä antoi ymmärtää, että tää sun kertomukses näistä*
67 *rahoista tekee susta joka tapauksessa korruptoituneen poliisin. Mitä sä tähän haluat*
68 *sanoa?”*

69 A: *”Joo, korruptoitunut poliisi, niin pitää sit taas kokonaan erottaa tää asia tästä*
70 *poliisityöstä. Tää on liittynyt mun yksityiselämäni ja mä olen kertonut sen, että virhe*

71 oli ottaa nää varat vastaan ja jättää siitä jonkun summan osalta se lahjavero maksa-
72 matta.”

73 R: ”Niin, sä taisit oikeudessa tai kuulusteluissa mainita siitä, että poliisit teki paljon
74 sivutöitä 80-luvulla ja et se on ollut maantapa. Ja et joku on suhannut pimeetä taksia
75 ja joku on ollut kapakan ovella ja niin edelleen.”

76 A: ”Joo siis, tällasta on ollut 80-luvulla toiminta.”

77 R: ”Tietysti se on aika kova väite, että poliisin tommonen järjestelmällinen tai pit-
78 kään jatkuva epäasiallinen tai jopa laitton toiminta on maantapa, niin kyllä se aika kova
79 juttu lopulta on-”

80 A: ”No ei se, ei, ei nyt yleistetä sitä sen enempää, et kyllä se tota aika harmitonta
81 on 80-luvulla ollut, että poliisin palkat oli pienet ja näin pois päin, et jos joku siellä teki
82 vähän talkkarin hommia tai oli vähän jossain taksihommissa välillä tai laivalla vahti-
83 mestarina, niin okei, ja kyllähän mun käsittääkseni valtaosa on kuitenkin olleet ihan
84 sillä tavalla niissä töissä että verot on maksettu ja niin edelleen, ettei siitä kannata
85 ketään alkaa sillä tavalla syyllistämään, mutta se mitä mä vaan tarkoitan sillä on se,
86 että silloin nuorena, hyvin nuorena ihmisenä, minä, katsoin silloin auttavani tällasta
87 ihmistä ihan yksityishenkilönä ja se ei liittynyt tähän poliisityöhön millään tavalla, ei
88 niin mitenkään.”

Otteessa 6 Sievälä asemoi kuunnellun haastattelupätkän kautta Aarnion korruptoituneeksi poliisiksi tarinan tasolla ja Rantala tiedustelee Aarniolta, miten tämä suhtautuu näkemykseen (rivit 66–68). Aarnio kieltää vuorovaikutuksen tasolla Rantalalan kanssa aseman toteamalla, että turvallisuuskonsultoinnilla ei ollut tekemistä hänen poliisin virkansa kanssa. Tässä Aarnio tekee tarinan tasolla erottelun itsensä poliisiin ja yksityishenkilön asemassa, joka on vaikuttanut hänen tekemiinsä päätöksiin menneisyydessä (rivit 69–70). Rantala kertoo, että Aarnio on kuulusteluissa maininnut, että sivutöiden tekeminen poliisina olisi ollut maantapa. Aarnio on ilmeisesti tämän avulla pyrkinyt osoittamaan, että hän ei ole eronnut muista poliiseista mitenkään. Aarnio saattaa siten pyrkiä tarinan tasolla asemoimaan itseään aivan tavalliseksi poliisiksi menneisyydessä, mutta Rantala kyseenalaistaa tämän aseman toteamalla, että on ”kova väite”, sanoa, että sivutyön tekeminen poliisina olisi ollut Suomessa tavanomaista (rivit 77–79.)

Aarnio kuitenkin pehmentää väitettään sanomalla, ettei sitä kannata yleistää kaikkiin ja hän asemoi itsensä osaksi Suomen poliisia puolustaessaan sitä mahdollisen sivutyön tekemisestä 1980-luvulla (rivit 80–85). Otteen lopussa Aarnio asemoi itsensä tarinan tasolla nuoreksi henkilöksi, minkä avulla hän saattaa pyrkiä osoittamaan ajatteluttavansa muutosta verrattuna nykyhetkeen (rivi 86). Aarnio tekee tarinan tasolla vielä erottelun itsensä poliisina ja yksityishenkilönä, jolloin hän on yksityishenkilönä ollessaan kokenut auttavansa toista ihmistä, mikä eroaa hänen asemastaan poliisina (rivit 86–88).

Ote 7

89 *R: ”Niin, mutta kyllä nyt varmasti hyvin moni suomalainen ajattelee, että poliisi-*
 90 *mies, oli sitten korkeassa tai vähäisemmässäkin asemassa, niin jos nyt auttaa paritta-*
 91 *jaa ja saa korvaukseksi satoja tuhansia, niin kyllä se nyt aika karulta kuulostaa-”*

92 *A: ”On joo, nyt on vaan se tilanne se, että nythän tää on median luoma, tämä pa-*
 93 *rittaja-asia, että minulla ei ole mitään sellaista tietoa, että tämä kyseinen liikemies olisi*
 94 *toiminut parittajana, ei minkäänlaista.”*

95 *R: ”No okei, paritus, mut että tää on kuitenkin osallistunut jollain tavalla prostituoi-*
 96 *tujen hankkimiseen joillekin liikekumppaneille.”*

97 A: ”No, se on ollut siihen maailmanaikaan hyvinkin tavanomaista, että tota, on juh-
 98 liin tai johonkin tilaisuuksiin hankittu naisia, oletan että se saattas olla tänäpäivänäkin
 99 sellasta. Mutta se ei tee hänen kohdaltaan millään tavalla sitä, että hän olis ollut joku
 100 parittaja tai että hän olis ollut jotenkin epäselvissä rikollisporukoissa tai tällasta, tää
 101 asiahan on väännetty tässä siitä minun sanomastani, siitä on kehitetty sitten hyvin,
 102 hyvin tota, värikkäitä tarinoita. Hän on ollut yksi suurimmista veronmaksajista Helsin-
 103 gissä, täysin rehellistä työtä tehnyt.”

104 R: ”No mitä prostituoituihin ja juhliin tulee, niin tulee mieleen myös 50-luvulla Por-
 105 voossa sattuneet juhlat, joissa oli muistaakseni Helsingin poliisikomentajakin paikalla
 106 ja sanotaan että, rikolliset saivat silloin valokuvia korkeista poliisimiehistä prostituuttien
 107 kanssa samoissa juhlissa, että -”

108 A: ”Ehkä mä en ollut silloin vielä syntynyt, et mua ei kai siitä voi syyttää et mä oisin
 109 niitä järjestänyt.”

110 R: ”Siitä sua ei kyllä voi varmasti syyttää!”

111 A: ”Hyvä, hyvä, että on yks asia.”

Otteessa 7 näkyy Aarnion suhde suomalaiseen mediaan siinä valossa, että hänen näkemyksensä mukaan media on keksinyt ajatuksen siitä, että Aarnio olisi tiennyt hänen auttamansa ihmisen toimineen parittajana (rivit 92–94). Aarnio asemoi jälleen itsensä tarinan ja vuorovaikutuksen tasolla suhteessa suomalaiseen mediaan niin, että media on saanut hänen sanomansa asiat kuulostamaan joltain muulta, kuin mitä ne ovat oikeasti olleet (rivit 100–102), mitä havainnoin myös otteessa 3. Rantala nostaa esiin menneen tapahtuman, jossa poliiseja on valokuvattu yhdessä seksityöntekijöiden kanssa juhlissa 1950-luvulla. Aarnio vastaa tähän, että häntä tuskin voi tapauksesta syyttää, sillä hän ei ollut syntynyt vielä silloin (rivit 108–109). Rantalan vastauksen jälkeen Aarnio toteaa, että on edes yksi asia, mistä häntä ei syytetä (rivi 111). Aarnio asemoi itsensä vuorovaikutuksen tasolla henkilöksi, jota on podcast-haastatteluun nähden viime aikoina syytetty median ja oikeuden tasolla erilaisista asioista, joihin hänellä ei ole väitetysti osuutta. Otteessa 4 voi havainnoida samankaltaista asemointia, kun Rantala ja Aarnio keskustelevat Aarnion väitetystä osuudesta Volkan Ünsalin murhaan (rivit 47–53). Tässä asemoinnissa voidaan havaita myös aikaisemmin esiin tuomaani Aarnion pysyvämpää käsitystä itsestä, jossa hänen suhteensa mediaan näytetään kielteisenä.

Ennen seuraavaa otetta Rantala ja Aarnio keskustelivat tietolähdetoiminnasta, jonka jälkeen Aarnio korosti, että tietolähdetoiminta ei liity Trevoc-tapaukseen, josta Aarnio on saanut tuomion. Tämän jälkeen Rantala kertoo, minkä tuomion Aarnio sai ja että Aarnio on suorittanut tuomionsa.

Ote 8

112 *R: ”Niin ja Trevocista tosiaan olet tuomion saanut muun muassa törkeästä petok-*
113 *sesta ja sen tuomion olet nyt sitten suorittanut.”*

114 *A: ”Joo näin on. Ja tota, pyrittiin tän törkeän petoksen osalta muun muassa päästä*
115 *korkeimpaan oikeuteen, mutta ei päästy. Tietysti tärkeintä on, että tota, sen tuomion*
116 *olen nyt moninkertaisesti jo kärsinyt ja sen johdosta enää ei kannata rikolliseksi nimit-*
117 *tää.”*

Otteessa 8 Rantala asemoi tarinan tasolla Aarnion henkilöksi, joka on saanut tuomion esimerkiksi petoksesta ja samalla henkilöksi, joka on suorittanut tuomionsa. Aarnio hyväksyy tämän asemoinnin itselleen ja toteaa, että tuomion moninkertaisen suorittamisen jälkeen häntä ei kannata tapauksen myötä enää kutsua rikolliseksi (rivit 115–117). Tarinan tasolla Aarnio asemoi itsensä ainakin muiden ihmisten silmissä rikolliseksi ennen tuomion suorittamista, mutta vuorovaikutuksen tasolla hän asemoi itsensä kuulijoille ja Rantalalle niin, että hän ei moninkertaisen tuomion suorittamisen jälkeen ole enää rikollinen.

4.2 Mika ”Immu” Ilmén

Seuraavaksi käsittelen analyysini tuloksia, joissa Aki Linnanahde ja Mika ”Immu” Ilmén keskusteleivat ”Aki Linnanahde Talk Show” -nimisessä podcastissa. Merkitsen Aki Linnanahdeen puheenvuoroja kirjaimella L ja Mika Ilménin puheenvuoroja kirjaimella I.

Ote 1

- 1 L: ”Sä oot Vantaalta päin ja tota vilkas poika, tähän asti tunnistan itseänikin, mä
2 oon Nurmijärveltä ja vilkas poika, mutta sitten meissä on jotain eroa. Sua kiehto joten-
3 kin tappeleminen ja väkivalta ja sellainen, mä en ole taas itse koskaan ollut millään
4 lailla väkivallan ... mä en ole koskaan oikein tappeluissa ollut, niin mikä se? Mikä siinä
5 väkivallassa ja tappelussa sua sit veti puoleensa?”
- 6 I: ”Mä en osaa oikein selittää tota, mutta se ... me oltiin iso nuorisojengi, mikä
7 pyöri niillä jenkkiautoilla ja sellaisilla, et se oli meidän vähän semmoinen niinku harras-
8 tus. Me ajeltii niillä Espoosee ja vedettiin espoolaisia neppariin, kun meidän mielestä
9 ne oli jotenkin hyväosasia, niiden kuulu sen takia saada turpaansa, ei me mun mielestä
10 oltu mitään pahantahtoisia. No kyllä mä nyt myöhemmin ymmärrän aikuisena miehenä,
11 että oltiinhan me ihan ääliöitä, mutta tota silloin se niinku kuului siihen touhuun.”

Otteessa 1 Aki Linnanahde asemoi itsensä ja Mika Ilménin tarinan tasolla niin, että heidän lapsuudessaan oli jotain samaa, koska Linnanahde asui Nurmijärvellä ja Ilmén asui Vantaalla (rivit 1–2). Tällä ilmeisesti viitataan siihen, että he kumpikin asuivat Helsingin kantakaupungin ulkopuolella lähikunnissa. Linnanahde tarinan tasolla myös asemoi heidät molemmat lapsuudessa ”vilkkiksi pojiksi” (rivit 1–2). Tämän jälkeen Linnanahde tekee erottelun itsensä ja Ilménin välillä ja toteaa, että heitä erotti nuorempana se, että Ilmén oli kiinnostunut väkivallasta ja Linnanahde ei taas ollut koskaan tapellut (rivit 3–4). Ilmén asemoi itsensä vastauksessaan tarinan tasolla osaksi nuorisojengiä ja puhuukin siitä eteenpäin kategorioissa ”me” ja ”he” (rivit 6–11). ”Meillä” kategoriana hän viittaa nuorisojengiin, jota osana hän oli ja ”he” kategoriana viittaa espoolaisiin, hyväosaisiin nuoriin. Ilmén tekee samalla asemoinnin itsensä ja espoolaisten nuorten välillä, toteamalla että espoolaiset nuoret olivat hyväosaisia ja ansaitsivat

nuorisojengin mielestä siksi saada turpaansa (rivi 8–9). Tämän kategorisoinnin perusteella voi olettaa, että nuorisojengi piti itseään huono-osaisempana, verrattuna espoolaisiin nuoriin.

Otteessa 2 Linnanahde ja Ilmén keskustelevat siitä, miten Ilménin ajatusmaailma on muuttunut kymmenessä vuodessa.

1

Ote 2

13 *L: ”Pystytkö sä selittämään sitä, kun sä sanot, että sä et enää sellaista tekisi, niin*
 14 *mikä on se erottava tekijä siihen 10 vuoden takaiseen aikaan?*

15 *I: ”No eihän ihminen tajua mitään ennen ku se menettää sen. Ei me osata arvosta*
 16 *ta terveyttä ennen kuin se terveys menee, niin sitten tajuaa et hei, se olikin aika siistiä.*
 17 *Sama on se vapaus, emmä ollu saanu kovaa koskaan aikaisemmin, niin sä et osaa*
 18 *arvostaa sitä. Vasta sit kun sä oot siellä sen 5 vuotta, mäkin vähän reilut, niin sitten sä*
 19 *tajuat että hei, täällä onkin aika siistiä. Ei mulla ole, ei mua ole aikaisemmin kiinnostanut*
 20 *pätkääkään tuleeko jostain jotain linnaa jos sä vaik vedät jotain lanttuu. Ei mua*
 21 *kiinnostanut semmoset, mut nyt mua kiinnostelee. Se oli niin kova paikka, kun sä ta-*
 22 *juat, että Otto Elmeri oli esimerkiksi esikoulussa –”*

23 *L: ”Sun poika?”*

24 *I: ”Niin mun poika ja mä tuun sielt veke sitten kun hän menee yläasteelle, mut jää*
 25 *niiku pitkä aika pois semmosta ainutkertasta aikaa, ku se poika on lapsi ja tällaset, niin*
 26 *tota nyt se kiinnostelee, ettei halua mennä enää.”*

Otteessa 2 Linnanahde asemoi Ilménin vuorovaikutuksen tasolla henkilöksi, joka on muuttunut ihmisenä erilaiseen suuntaan elämänsä aikana (rivit 13–14). Linnanahde tiedustelee Ilméniltä, mikä kymmenessä vuodessa on muuttunut niin, että Ilmén ei tekisi enää nykypäivänä rikoksia. Vastauksessaan Ilmén asemoi itsensä tarinan tasolla henkilöksi, joka ei välittänyt tuomion saamisesta ja vankilaan joutumisesta (rivit 19–20). Tarinan tasolla Ilmén toteaa vankilan muuttaneen häntä niin, että hän alkoi arvostamaan vankilan ulkopuolella vietettyä aikaa menetettyään sen. Ilmén asemoi itsensä sekä tarinan, että vuorovaikutuksen tasolla isäksi, joka menetti yhteistä aikaa poikansa kanssa (rivit 21–25). Asemoinnissa tarinan tasolla näkyy Ilménin kasvutarina ihmiseksi, joka ottaa huomioon tekojensa seuraukset ja hän tuo muuttuneen ajatusmaailman ilmi myös vuorovaikutuksen tasolla (rivit 25–26). Tässä asemonnissa näkyy

myös perhediskurssi: perhe on Ilménille tärkeä ja hän perustelee rikoksetonta elämää myös sen avulla. Oteessa 3 Linnanahde ja Ilmén keskustelevat Ilménin vankilatuumiosta ja elämästä moottoripyöräkerhossa.

Ote 3

27 L: ”—Eli tavallaan että tää oli niin kuin nyt sitten tietyllä tapaa sä sait pöydän puh-
28 taaks näin?”

29 I: ”Jos mut ei ois tuomittu tuosta, niin tota seuraava tuomio ois ollu kulman takana,
30 sä et pääse siit irti, koska aina niinku on joku homma kesken, on joku huumausaine-
31 erä tulossa tuolta ja sitä junaillaan jonnekin toiseen paikkaan, joku ei oo vielä maksanut
32 sitä myyntitilissä olevaa eräänsä ja sit hoidetaan sitä velkasuhdetta. Sä oot niin syvällä
33 siinä pelissä, tota ei siit pääse irti, tai ainakaan mä en nähny siinä semmosta vaihto-
34 ehtoa että olisi päässyt irti tota ja sitten se yhteisö, yhteisö on niin tiivis tommoinen
35 prätäkäjengi, et tota, ei se toimi siel sillei et ”hei, mä oon ajatellu jotain muuta elämällä,
36 hei mä lähen täst meneen”, se ei mene niin. ”

Edellä nähdyssä oteessa 3 Ilmén asemoi itsensä tarinan tasolla osaksi moottoripyörärajengiä, josta on hänen mukaansa erittäin vaikea päästä irrottautumaan (rivit 32–35). Hän kuvailee moottoripyörärajengiä sanalla ”yhteisö”, mikä viittaa ryhmän yhtenäisyyteen (rivi 34). Ilmén asemoi itsensä tarinan tasolla osaksi rikollismaailmaa, mutta mennessä aikamuodossa puhuminen tuo esille sen, että vuorovaikutuksen tasolla asema on erilainen (rivit 29–32). Seuraavassa oteessa Linnanahde ja Ilmén keskustelevat Ilménin elämäkertakirjasta ja siinä kerrotussa vankilaan menemisestä.

Ote 4

37 L: ”Se on aika kova juttu, että sä heti kirjan alussa sanot että, jos ei jopa pelottanut
38 mennä niin ainakin jännitti tosi paljon mennä vankilaan. Sitä harva uskaltaa sanoo ää-
39 neen.”

40 I: ”No tota, no se on mullekin paha paikka. Mä halusin olla kova jätkä ja et mua ei
41 pelota mikään, vaik mua vähä pelottaiskin. Mutta tota jos et sä niin kuin ruoski ittees,
42 niin se kirja ei ole uskottava. Se vaan on niin se asia, että sitten se kuulostaa ku joltain
43 Cheekin biisiltä et ”luuleksä olevas James Bond, jotain samaa meis on”, se on niin ku
44 semmosta läppää. Mä haluisin et semmosena mut niinku muistetaankin, että hyvässä

45 *ja pahassa, mutta semmoisena aitona jätkänä, et mä kerron nää niinku rehdisti, miten*
 46 *nää on mennyt ja sillä sipuli. Joku tykkää, joku ei.”*

47 *L: ”Mut jos joku niin kuin ajattelee, että sitten tulee välillä vähän kakkua ja sitten*
 48 *se istutaan, ja sitten tulee taas rahaa, niin kyllä mulle ainakin valkeni kirjan lukijana et*
 49 *se on, tällaiselle niinku varsinkin meikäläisen kaltaiselle pulliaiselle, niin sehän ois ihan*
 50 *karmee paikka, kun se on sitä jopa sulle. Sä oot kuitenkin tuossa kohtaa ammattirikol-*
 51 *linen. –”*

Otteessa 4 Linnanahde asemoi ensin Ilménin tarinan tasolla tavallista rohkeammaksi vankilaan menijäksi, sillä tämä myönsi kirjassaan jännittävänsä vankilaan joutumista (rivit 37–39). Ilmén kuitenkin toteaa vankilaan menemisen olleen hänellekin paha paikka ja tarinan tasolla asemoi itsensä henkilöksi, joka halusi osoittaa muille ihmisille olevansa ”kova jätkä” tai mies, joka ei pelännyt mitään (rivit 40–41). Tarinan tasolla Ilmén viittaa kirjassa kertomiinsa asioihin ja hän myös vuorovaikutuksen tasolla tuo ilmi sen, että hän haluaa itsensä muistettavan henkilönä, joka kertoi elämästään rehellisesti, tuoden esille sekä hyvät, että pahat asiat (rivit 44–46). Tulkitsen tämän osaksi myös Ilménin pysyvämpää identiteettiä, sillä halu tulla muistetuksi aitona ihmisenä jatkuu tarinan ja vuorovaikutuksen tasolla pitkäjänteisesti. Lopulta omassa puheenvuorossaan Linnanahde asemoi Ilménin ammattirikolliseksi tarinan tasolla (rivit 50–51). Seuraavassa otteessa 5 Linnanahde ja Ilmén käsittelevät edelleen Ilménin elämäkertakirjan sisältöä.

Ote 5

52 *I: ”Mähän tossa Vanki 1861- kirjassa rappaan niitä rikollisia aika niin kuin surutta*
 53 *ja mä koitan elää tän elämäni samalla lailla ku se Mustanaamio, et mä oon hyvä hyville*
 54 *ja paha pahoille. Et ne ansaitsee saada nyt selkäänsä siinä kirjassa ja ne saa mitä ne*
 55 *tilaa. Mun kategoriassa on rikoksia mitä voi tehdä, ja sitten on rikoksia, mitä ei voi*
 56 *tehdä. Ja just semmonen vaikka prätkäjengin yhdistyksen rahojen kavaltaminen on*
 57 *sellaista mitä ei voi tehdä, mut silti voi myydä tiedäksä monta kymmentä kiloa huu-*
 58 *metta, mun päässä se vaan menee näin ja mut ne on semmosii rottamaisia rikoksia ja*
 59 *niistä mä sitten semmosia ihmisiä kurmuutan aina ku on mahdollisuus.”*

60 *L: ”Joo, ja tavallaan tietenkä sä oot se joka sitten omasta mielestään tekee oikeat*
 61 *ratkaisut, joku muuhan voi aina nähdä ne asiat eri lailla.”*

62 *I: ”Juuri näin.”*

- 63 L: *”Elikkä tää on aina niinku-”*
 64 I: *”Mä puhun vaan ne mistä musta tuntuu.”*

Edellä olleessa otteessa 5 Ilmén asemoi itseään tarinan tasolla kertoessaan kirjansa sisällöstä ja toisaalta tämä asemointi sulautuu myös vuorovaikutuksen tasoon, jossa hän asemoi itseään kuulijalle. Ilmén asemoi itsensä näillä tasoilla oikeudenmukaiseksi henkilöksi todetessaan, että hän on hyvä hyviä ihmisiä kohtaan ja paha pahoja ihmisiä kohtaan (rivit 52–55). Ilmén myös sekä tarinan, että vuorovaikutuksen tasolla asemoi itsensä henkilöksi, joka jakaa oikeutta rikollisille, jotka ”ansaitsevat saada selkäänsä” hänen kirjassaan suoran puheen kautta. (rivit 54–55). Ilmén tekee erottelun myös parempien ja huonompien rikosten välillä verratessaan huumeiden myymistä ja moottoripyöräkerhon yhdistyksen rahojen kavaltamista (rivit 55–58). Ilmén asemoi itsensä uudelleen oikeuden jakajaksi vuorovaikutuksen tasolla todetessaan, että hän kurittaa niin sanottuja huonompia rikoksia tekeviä ihmisiä mahdollisuuden tullen (rivit 58–59). Rivillä 64 Ilménin pysyvämpi käsitys itsestä aitona ja rehellisenä ihmisenä tulee jälleen näkyviin, kun hän kertoo puhuvansa omista tuntemuksistaan.

Ennen otetta 6 Linnanahde ja Ilmén keskustelivat siitä, millaista palautetta Ilmén saa kirjoistaan. Linnanahde pohtii, että Ilménin kirjoissa ruoditaan toisia rikoksia tehneitä ihmisiä kovasanaisesti ja se voi herättää näissä ihmisissä negatiivisia tunteita. Ilmén kuitenkin kertoo pitävänsä sitä positiivisena asiana, että rikolliset menettävät hermonsä hänen tekstiensä myötä. Ilmén kertoo, että hänen tappamisestaan puhutaan keskustelupalstalla, mutta hän ei koe asiaa pelottavana.

Ote 6

- 65 L: *”Eli sua ei tavallaan pelota se että joku sitten?”*
 66 I: *”Ei mä tiedän tasan tarkkaan mihin ne jengit pystyy ja mihin ne ei pysty. Tyhmä*
 67 *ei saa olla, semmonen niinku, en mä menisi Aki näitä näkemyksiä heittää jonnekki*
 68 *prätkätallille, että hei, mulla on tämmöset fiilikset teistä, se on niiku tyhmää, semmonen*
 69 *tyhmän rohkea olla, mutta tota, mut ei se mun semmosta arkee, ei prätkäjengi pysty*
 70 *mihinkään puhelinkuunteluun tai miinoittaan sua johonkin missä tämmönen palkka-*
 71 *murha tapahtuu. Ei – jos et sä leiki niitten hiekkalaatikolla niin ei sulla ole mitään hätää.”*

72 L: *”Mut meinaan vaan sitä, et jos sä kirjan sivuilla lataat kovaa tekstiä tai nyt tässä*
 73 *vaikka podcastissa lataat kovaa tekstiä, niin menehän se median kautta perille se*
 74 *viesti vaikka sä et käy prätäkäjengin oveen pimpottaa.”*

75 I: *”Totta kai – mä tarkoitan, että mä en menisi fyysisesti näin yksin sinne tarjoaan,*
 76 *että tässä mä oon, tehkää jotai. Totta kai mua enemmän kuumottais se tilanne, jos mä*
 77 *oisin vielä vaikka portsari, et mä oon joka ilta jossain missä tiedetään missä mä oon.*
 78 *Se on hirveen paljon helpompi organisoida se isku siihen ovelle, mut mä oon kirjailija.*
 79 *Mä voin hakea inspiraatiota, mä voin olla missä vaan, semmoseen taas ne ei pysty.”*

Ilmén asemoi itsensä vuorovaikutuksen tasolla otteessa 6 niin, että hän tietää moottoripyöräkerhojen toimintatavoista entisenä jengiläisenä ja hän tietää, miten kerhoon liittyvissä asioissa kannattaa toimia (rivit 66–69). Ilmén asemoi itseään suhteessa moottoripyöräkerhoihin vuorovaikutuksen tasolla siten, että oman turvallisuutensa vuoksi hän ei vierailisi moottoripyöräkerhon tiloissa, mutta hän ei aktiivisesti pelkää arjessaan jengejä (rivit 67–71 & 75–76). Ilménin turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa myös hänen ammattinsa, sillä kirjailijana hän ei ole sidottu työskentelemään tietyssä paikassa (rivit 77–79). Tässä asemoinnissa näkyy puolestaan Ilménin tarinan ja vuorovaikutuksen tasolla vaihtuva ammatti-identiteetti portsarista ja moottoripyöräkerholaisesta kirjailijaksi. Seuraavassa otteessa Linnanahde ja Ilmén keskustelevat Ilménin urasta.

Ote 7

80 L: *”Koetko sä, että sä teet yhteiskunnalle tällä hetkellä noiden kirjojen kautta myös*
 81 *jotain merkityksellistä ja hyvää? Onko se sulle joku motivaatio tehdä niitä kirjoja?”*

82 I: *”Mä oon tehny kouluille puhumiskeikkaa, tehtiin poliisiopettajan kanssa, opetus-*
 83 *videoo nuorille, et jos se menis vähän paremmin jakeluun, kun mä sanon sen, ku joku*
 84 *sossutantta tulee johki kouluun selittää sitä.”*

85 L: *”Sullahan on hyvä supliikki.”*

86 I: *”Kiitos.”*

87 L: *”Niinku, kaikki ei pysty myöskään ilmasemaan itseään, vaikka ehkä voisi olla*
 88 *hyviä ajatuksia.”*

89 I: *”No toisaalta mä oon esiintynyt jonkun verran, että silloin takavuosina tehtiin Sali*
 90 *-tv-sarjaa, mikä oli siitä mun salista ja silloin reality-tv oli aika alussa, niin tota että*
 91 *otteleminenkin on tietynlaista esiintymistä. Että on ollut silleen esillä niin tää on mulle*

92 *ihan luontevaa, ei täs oo, ja sitku ei oo mitään semmosta, mä en yritä olla mikään joku*
 93 *fantastinen tyyppi. Mä oon tämmöinen ku mä oon, niin tää on helppoa.”*

Edellisessä otteessa 7 Linnanahde kysyy ensin Ilméniltä, kokeeko hän tehneensä kirjonsa kautta yhteiskunnallisesti jotain merkityksellistä. Ilmén vastaa puheenvuorossaan, että hän on käynyt kouluissa puhumassa ja tehnyt nuorille opetusvideoita rikollisuuteen liittyen. Ilmén asemoi itsensä tarinallisella tasolla niin, että hän uskoo nuorten ymmärtävän hänen valistuksensa rikollisuuden haitoista, koska hän on itse kokenut rikollisen elämän ja ollut vankilassa. (Rivit 80–84) Ilmén asemoi itsensä sekä kerrottujen tapahtumien, että vuorovaikutuksen tasolla kokeneeksi esiintyjäksi (rivit 89–91). Toisaalta Ilmén peräänkuuluttaa sitä, että hänelle esiintyminen on luontevaa, koska hän pyrkii vain olemaan oma itsensä. Tässä asemoinnissa voi havaita Ilménin säilyvemmän käsityksen itsestä ihmisenä, joka haluaa kertoa rehellisesti ajatuksistaan (rivit 91–93).

Ennen seuraavaa otetta 8 Linnanahde ja Ilmén keskustelivat Ilménin tekemästä työstä radiossa tämän koevapauden aikana. Mediyhtiön työntekijöiltä kysyttiin ennen Ilménin saapumista, että ovatko he sujut sen kanssa, että he työskentelisivät koevapaudessa olevan henkilön kanssa. Työntekijät suhtautuivat Ilméniin myönteisellä asenteella. Linnanahde pohtii, että jotkut ihmiset saattavat kuitenkin kavahtaa entisen rikollisen kanssa työskentelemistä ja siksi asia oli selvitettävä etukäteen. Seuraavassa otteessa Linnanahde ja Ilmén keskusteleivat entisen rikollisen leimasta.

Ote 8

94 *L: ”—Onko sulla jonkilainen ikuinen leima sun mielestä otsassa?”*
 95 *I: ”No kyllä mä, kyllä mä luulen. Vaikea semmoisesta on päästä ihan kokonaan*
 96 *eroon.”*
 97 *--*
 98 *L: ”Koetsä että sä haluaisit tulla hyväksytyimmäksi?”*
 99 *I: ”No mä oon aika sinut itseni kanssa. Mulla on ihan kivoja projekteja tuossa me-*
 100 *neillään ja semmosta, en mä – mä oon aika semmoinen erakko, semmoinen yksinäi-*
 101 *nen susi ja semmonen mä olin linnassakin, en mä siellä halunnut mitään asemaa, mä*
 102 *olin semmoinen erakko mikä sai olla rauhassa.”*

Otteessa 8 Ilmén asemoi itsensä kuuntelijoille ja haastattelijalle niin, että hän uskoo säilyttävänsä rikollisen stigman, sillä siitä on vaikea päästä kokonaan eroon vankilassa olemisen jälkeen (rivit 94–96). Tämä voi mahdollisesti olla Ilménille säilyvämpi käsitys itsestä, mutta toive identiteetin säilyttämisestä voi olla erilainen verrattuna aidon ihmisen identiteettiin, joka vaikuttaisi olevan toivottu käsitys. Linnanahde kysyy Ilméniltä, haluaisiko hän tulla sosiaalisesti hyväksytyimmäksi. Vastauksessaan Ilmén toteaa olevansa sinut itsensä kanssa ja tyytyväinen itseensä, mikä näkyy asemointina vuorovaikutuksen tasolla (rivi 99). Ilmén asemoi itsensä yksinäiseksi sudeksi ja hän toteaa, ettei hän halunnut vankilassakaan korkeampaa asemaa, millä hän todennäköisesti viittaa siihen, että sosiaalinen hyväksyntä ei ole hänelle kaikki kaikessa. Erakon asemointi näkyy sekä tarinan, että vuorovaikutuksen tasolla, kun Ilmén kertoo olleensa sellainen vankilassa, mutta myös haastattelun hetkessä elämässään (rivit 100–102).

5 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa olen tutkinut kertomuksen analyysin avulla sitä, miten rikoksista tuomitut ihmiset rakentavat identiteettiään podcast-ohjelmissa. Seuraavaksi käyn läpi tutkielmani keskeisiä tuloksia ja esitän niistä johtopäätöksiä. Käsittelen ensin Jari Aarnion haastattelusta esiin nousseet tulokset ja sen jälkeen paneudun Mika Ilménin haastatteluun.

5.2 Pohdintaa tuloksista

Jari Aarnion haastattelussa kerronnan tasolla asemoineissa nousee esiin hänen ammatinsa poliisipäällikkönä. Aarnion ja Rantalan keskustellessa Aarnion ajasta vankilassa tarinan tasolla yhdistyy sekä poliisin, että vangin identiteetit. Pidän yhdistelmää kiinnostavana, sillä tavallisesti rikollisuudesta puhuttaessa vangin ja poliisiin identiteetit esiintyvät eri ihmisillä. Poliisiin ja tuomion saaneen henkilön välillä on ristiriita, mikä on todennäköisesti kasvattanut tapauksen kiinnostavuutta myös mediassa. Aarnion tarinan ja vuorovaikutuksen asemointien tasoilla yhdistyy ja erottuu vahvasti suhde uutismediaan. Tämä näkyy keskusteluissa, joissa Aarnio toteaa median edustajien keksineen hänestä asioita ja muokanneen Aarnion sanomia asioita alkuperäisestä muodostaan. Tarinan ja vuorovaikutuksen tasoilla näkyy myös Aarnion käsitys itsestä ihmisenä, jolla on paljon tietoa vankiloista ja rikollisesta maailmasta. Tämä tietämys nousee esille sekä vangin aseman, että pitkän poliisiuran tehneen ihmisen aseman kautta. Asemointien tasolla käsitys itsestä rikollisena on melko näkymätöntä, verrattuna Ilméniin, joka tarinan tasolla viittaa itseensä rikoksia tehneenä ihmisenä.

Siinä missä Aarnion käsitys itsestä rikollisena on näkymätöntä, hänen käsityksensä itsestään poliisina tulee asemoineissa vahvemmin esille. Haastattelun hetkellä Aarnio odottaa vastausta oikeudelta hänen valitukseensa kymmenen vuoden tuomiostaan ja tässä keskustelussa näkyy korruptoituneen poliisin aseman ja mahdollisesti samalla rikollisen aseman kieltäminen. Vaikka Rantala esittää Aarniolle haastattelussa korruptoituneen poliisin asemaa, Aarnio kieltäytyy siitä tuomalla esiin poliisina tekemäänsä hyvää työtä. Aarnion asemoineissa näkyy tämän monivaiheinen ura, jossa on neuvottelua rikollisen identiteetin ja poliisin identiteetin välillä.

Mika Ilménin haastattelussa tarinan ja vuorovaikutuksen tasoilla yhdistyivät asemointi erityisesti entisenä rikollisena ja ihmisenä, joka on vankilassa olon jälkeen halunnut muuttaa elämänsä rikoksettomaan suuntaan. Tarinan tasolla asemoinnissa näkyy rikollisen identiteettikategoria, josta Ilmén irrottautuu nykyhetkessä vuorovaikutuksen tasolla. Tarinan tasolla nähdään asemointi osana rikoksia tekevää nuorisojengiä nuoruudessa ja aikuisuudessa jäsenyys moottoripyöräkerhossa. Kerrotuissa tapahtumissa Ilmén on ollut osa näitä yhteisöjä, mutta vuorovaikutuksen tasolla tulee ilmi, että ne ovat osa mennyttä elämää. Rikollisesta maailmasta irrottautuminen asemoineissa näkyy myös ammattien tai elämäntyylien kautta: Ilmén asemoi itsensä tarinan tasolla moottoripyöräkerholaiseksi tai portsariksi, mutta vuorovaikutuksen tasolla hän asemoi itsensä kirjailijan ammatissa olevaksi henkilöksi. Ilménin haastattelussa näkyy myös tämän pysyvämpi käsitys itsestä aitona ja rehellisenä ihmisenä, joka haluaa kertoa avoimesti omista ajatuksistaan.

Ilménin asemoiteja voi myös tarkastella maskuliinisuuden diskurssin kautta. Hän toteaa halunneensa näyttää olevansa ”kova jätkä”, joka ei pelkää mitään. Tarinan tasolla hän kertoo tappelun kuuluneen nuorena hänen elämäänsä, mitä ei stereotyyppisesti ehkä odotettaisi naispuoliselta henkilöltä. Ilménin asemoineissa näkyy myös perhediskurssi: vankilassa hän alkoi arvostaa vapauttaan ja perheensä kanssa vietettyä aikaa erilaisella tavalla. Ennen vankilassa oloa hän ei välittänyt tuomion saamisesta, mutta vankila-aika sai hänet ymmärtämään vapauden merkityksen. Ilménin haastattelu antaa lisäksi rikoksia tehneen ihmisen näkökulman rikosten tekemiseen: ihmiset voivat tehdä parempia tai huonompia rikoksia. Tämä tuo toisaalta esille sitä, että ihmisillä voi olla taustoistaan riippuen erilainen käsitys siitä, mikä on sosiaalisesti sallittua ja mikä ei.

Molempia haastatteluita yhdistää identiteetin pohtiminen sen diskurssin kautta, että rikostuomion saaminen on yksilölle leimaavaa. Aarnio esimerkiksi pohtii, että häntä ei kannata tuomion suorittamisen jälkeen enää nimittää rikolliseksi ja Ilménin haastattelussa keskusteltiin siitä, säilyykö rikollisen leima otsassa ikuisesti. Toinen haastatteluja yhdistävä tekijä on Aarnion ja Ilménin laaja tietämys rikollisesta maailmasta, joka myös liittyy näiden henkilöiden pysyvämpään käsitykseen itsestä haastattelussa.

5.2 Tutkielman rajoitteet ja jatkotutkimus

Tutkielman tuloksia tarkastellessa on huomioitava se, että aineistossa tutkittavia ihmisiä on vain kaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tuloksia ei voida yleistää laajemman ymmärryksen saavuttamiseksi rikoksista tuomittujen ihmisten identiteetin rakentamisesta podcasteissa. Huomionarvoista on myös se, että identiteetin tuottaminen ja tarkastelu on tapahtunut nimenomaan median, tässä tapauksessa podcast-ohjelman kontekstissa. Kuten Michael Bamberg esitti, näkemys pysyvästä identiteetistä vaihtuu kontekstista toiseen (Bamberg 1997, 337). Tässä tapauksessa löytämiäni pysyvämpiä käsityksiä itsestä voidaan pitää olemassa olevina näissä haastatteluissa, mutta ne välttämättä pitää paikkaansa muissa konteksteissa.

Sellaisen aineiston käsitteleminen, joissa tutkittavia on suurempi määrä, voisi antaa luotettavampaa kuvaa rikoksista tuomittujen ihmisten identiteetin tuottamisesta podcasteissa. Toisaalta myös se voi osoittautua haasteelliseksi, koska lyhyessäkin kahden ihmisen välisessä haastattelussa voi olla paljon analysoitavaa materiaalia asemoinnin teorian näkökulmasta tarkasteltuna. Pienempi määrä tutkittavaa materiaalia voi mahdollistaa tarkemman analyysin, mikäli resurssit ovat rajalliset.

Tutkimuksessani oli tällä kertaa tutkittavana kaksi miestä, mutta jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavaa voisi olla keskittyä esimerkiksi rikoksista tuomittujen naisten identiteetin tuottamiseen podcastin kontekstissa. Ongelmaksi tässä kohtaa voi kuitenkin muodostua se, että rikoksista tuomittuja tunnettuja naisia haastatellaan ilmeisesti melko vähäisesti, ainakin suomen kielellä. Voidaan miettiä, pitäisikö myös rikoksista tuomittujen naisten päästä enemmän ääneen median alustoilla.

Lähteet

- Aki Linnanahde Talk Show (2021) 38. Immu Ilmén. Spotify. Julkaistu 4.12.2021. Viitattu 8.5.2025. <https://open.spotify.com/episode/7HHWhas940cmr2QtcDn662?si=1a6167f19f094c2a>
- Bamberg, Michael (1997) Positioning Between Structure and Performance. *Journal of Narrative and Life History* 7:1-4, 335-342.
- Bamberg, Michael (2004a) Positioning with Davie Hogan. *Stories, tellings, and identities. Teoksessa Narrative Analysis. Studying the development of individuals in society.* Toim. Colette Daiute & Cynthia Lightfoot. Thousand Oaks: Sage.
- Bamberg, Michael (2004b) "I know it may sound mean to say this, but we couldn't really care less about her anyway". Form and functions of 'slut bashing' in male identity constructions in 15-year-olds. *Human Development* 47, 331–53.
- Bazar Kustannus. Mika Ilmén. <https://www.bazarkustannus.fi/kirjailijat/mika-ilmen/>
- Bucholtz, Mary & Hall, Kira (2005) Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies* 7: 4-5, 585-614.
- Burr, Vivien (2003) *Social Constructionism*. New York: Routledge.
- Davies, Bronwyn & Harré, Rom (1990) Positioning: The Discursive Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour* 20:1, 43-63.
- De Fina, Anna & Schiffrin, Deborah & Bamberg, Michael (2006) Introduction. *Teoksessa Anna de Fina, Deborah Schiffrin & Michael Bamberg (toim.) Discourse and Identity*. New York: Cambridge University Press, 1-23.
- Hyvärinen, Matti & Hatavara, Mari & Rautajoki, Hanna (2019) Kerronta, asemointi ja haastattelun analyysi. *Sociologia* 56:1, 6–25.

Ilta-Sanomat 9.4.2014. Hovi muutti tuomioita Cannonballin huumejutussa. Kotimaa.

Ilta-Sanomat 29.12.2016. Tällainen oli Aarnion ura: Passitti huumeparonin vankilaan 1986, Vuoden poliisi 1987.... Kotimaa.

Jenkins, Richard (2014) *Social Identity*. New York: Routledge.

Jewkes, Yvonne (2011) *Media and Crime*. Lontoo: Sage Publications.

Järvensivu, Anu & von Bonsdorff, Monika E. (2022) "Once an entrepreneur, always an entrepreneur" positioning analysis of written narratives. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal* 17: 2, 221–235.

Keisari Aarnio Talk Show (2018) Jakso 1: Jari Aarnio. Supla. Julkaistu 23.0.2018. Viitattu 8.5.2025. <https://www.supla.fi/episode/97b39de5-df51-470e-bb6b-c5f12587565a>

Kroskirty, Paul V. (2000) Identity. *Journal of Linguistic Anthropology* 9: 1-2, 111-114.

Lennox, Jemma & Emslie, Carol & Sweeting, Helen & Lyons, Antonia (2018) The role of alcohol in constructing gender & class identities among young women in the age of social media. *International Journal of Drug Policy* 58: 13-21.

Mansouri, Behzad (2021) Understanding EFL Teachers' Identity Construction in a Private Language School: A Positioning Analysis. *The Electronic Journal for English as a Second Language* 25: 2, 1–18.

McGregor, Hannah (2022) *Podcast Studies*. Oxford Research Encyclopedia of Literature. Oxford: Oxford Press.

Mika Ilmén (2023) KrimisArkisto: Keijo Vilhunen. Youtube-video. Julkaistu 22.12.2023. Viitattu 20.4.2025. <https://www.youtube.com/watch?v=94QhGSILKk>.

Modell, Maxwell (2025) From the political to the personal: Constructing politicians' biographies in the Nick Robinson podcast 'Political Thinking'. *Journalism* 26: 3, 581–599.

Nelonen.fi. Keisari Aarnio. Ohjelmat. <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/keisari-aarnio>

Nuolijärvi, Pirkko & Tiittula, Liisa (2000) *Televisiokeskustelun näyttämöllä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Suomen Kuvalehti 4.7.2019. "Pasilan miehen" tuomio pysyi. Kotimaa.

Vallet, Félicien & Essid, Slim & Carrive, Jean & Richard, Gaël (2012) High-Level TV Talk Show Structuring Centered on Speakers' Interventions. Teoksessa Yiannis Kompatsiaris & Bernard Merialdo & Shiguo Lian (toim.) *TV Content Analysis*. Boca Raton: CRC Press.

Vuori, Jaana (2021) *Aineiston Tuottaminen*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.